

Szmrecsányi Lajos

1851—1943

A magyarországi római katolikus főpapok nesztora, *Szmrecsányi Lajos* dr. egri érsek és metropolita, pápai trónálló, csütörtökön délután negyed 3-kor Egerben elhunyt. Kilencvenkét esztendő volt, ugyszólván az utolsó percig hasznos és magasztos munkában. Aki csak nemrég is látta, nem mondta volna rá, hogy ilyen hatalmas kor nyomja vállát. Még mindig egyenes termetű, ruganyos járású, kemény beszédű férfi volt s az akkor nem nyomta rá bélyegét. Eger érseke volt, utóda a nagy Samassának, de nemcsak utóda, hanem méltó tanítványa és elveinek követője is, aki híven járt azon az uton, amelyet a híres érsek egyházmegyéje vezetésében, a katolikus hitélet fejlesztésében és a világi ügyek körül vallott felfogásában kijelölt. Tulzás nélkül el lehet róla mondani, hogy igazán szép férfi, impozáns jelenség, megkapó egyéniség és tiszteletet parancsoló főpap volt. Ritka emberpéldány, amelyet keveset teremt az Uristen.

Ha nyilegyenes termetén nem is simult volna a főpapi ornátus és ősz fején nem tündöklött volna az érseki süveg, akkor is éreznie kellett volna annak, aki szemben állt vele, hogy egy Istentől kiválasztott férfi, aki avégből járja földi életét, hogy az isteni eszme hirdetője legyen, a lelkeket istápolja és az életet próbálja szebbé tenni. Aki csak egyszer is szemébe nézett, nem szabadulhatott lenyűgöző tekintete alól, nem felejtette többé el markáns római arcát, erélyes vonásait, mélyenülő szemének tüzeit. Aki egyszer is beszélt vele, nem felejtette el szavainak megmásíthatatlan határozottságát, gondolatainak magasröptűségét és életfelfogásának tiszteletreméltó idealizmusát. A kemény és határozott szavak mögött azonban nemcsak egy férfi szilárd akarata és meggyőződésének törhetetlensége, de szívének jósága, elnéző gyöngédsége és megbocsátó szeretete is kivillant.

*

Nagyhirű családból származott, a sárosmegyei Szmrecsányiak ősi fészkeiben, Darócon ringott bölcsője. Szülői házában csepegtették beléje mély vallásosságát, a tudomány iránti szomját, a vágyakozó ambíciót, hogy életében alkotni és teremteni tudjon. Diákkorában határozta el, hogy pap lesz. Egerben végezte a teológiát és 1873-ban szentelték áldozó pappá. Egy ideig Miskolcon káplánkodott. 1882-ben azonban berendelték az egri érseki aulába, ahol csakhamar felismerték nem mindennapi képességeit és ez időtől kezdve megállás nélkül ivelt fel pályája egész az érseki székig. Egymásután érte el a különböző egyházi rangokat. 1897-ben lett egri kanonokká, 1905-ben címzetes püspökké szentelték és *Samassa József* akkori egri érsek segédpüspöke lett. *Samassa*, aki híres volt emberismeretéről, *Szmrecsányi Lajos*ban meglátta a kiváló képességű főpapot és azt, aki méltóan tudja folytatni az ő munkáját. Ezért történt, hogy 1912-ben *Samassa József* bíborosérsek mellé koadjutorrá nevezték ki utódlási joggal és cyrrói érseki címmel. *Samassa József* bíboros-érsek ugyanabban az évben meghalt és *Szmrecsányi Lajos* került az egri egyházmegye élére, ahol tehát huszonhét évig állt őrt.

Szmrecsányi izig-vérig katolikus főpap volt. Minden gondja és gondolata az egyházi és kulturális élet fejlesztése. Ezért történt, hogy egymásután alapította az iskolákat, zárdákat, plébániákat, ezért, hogy rendkívül szerette, ha papjai irodalmi működést fejtenek ki s az ilyenirányú tevékenységet szívesen támogatta. Nem volt egyházmegyéjének olyan problémája, amelyet ne személyesen iparkodott volna megoldani, nem volt olyan falusi plébánia, amelyet ne személyesen akart volna megnézni és nem volt egyházmegyéjének olyan papja, akinek működését ne kísérte volna állandóan figyelemmel.

A hívek lelki és kulturális életének növelése, papjainak önzetlen

működése, egyházmegyéjének felvirágoztatása, — erre fordította napjának ugyszólván minden óráját. És ha aggastyán korában viszsze tekintett az elvégzett munkára, meglepődéssel élhetett élete alkonyán, mert egyházmegyéjét valóban rendkívüli módon felvirágoztatta.

*

Mint katolikus főpap 1912 óta tagja volt a főrendiháznak, később a felsőháznak, de a politikai küzdelmekben — ellentétben elődjével, *Samassa* bíborossal — nem kívánt részt venni. A bolsevizmus idején fogságba vetették, ahonnan egri hívei és másvallású tisztelői szabadították ki.

Az utóbbi években sűrűn betegeskedett, de erős fizikuma mindig le tudta gyűrni a betegséget. Csak nemrégiben is még jelen volt a felsőház ülésén és résztvett az őszi püspöki konferencián is. Tagja volt a Magyar Tudományos Akadémia igazgatótanácsának és itt is sűrűn lehetett hallani bölcs szavát.

Valamikor tizenhat testvére volt, ezek közül azonban már csak *Szinyei Merse Jenő* kultuszminiszter feleségének édesanyja él.

Kilenc évtizeddel a vállán a halál végül is legyűrte a mulandó életet. *Szmrecsányi Lajos* egri érsek elköltözött az Esterházyak, a Pyrker Lászlók, a *Samassa József*ek otthonából az örökkévalóságba. Földi létén túl azonban egyházmegyéjének hívei, a magyar katolikusok és az ország másvallású polgárai is kegyelettel őrzik meg emlékét.

A halál oka

Szmrecsányi Lajos, a csütörtökön elhunyt egri érsek halálát egy 1939-ben szervezetében keletkezett belső daganat okozta. Akkoriban heteken keresztül súlyos betegnek feküdt. *Kerekes László* dr. egyetemi magántanár, a Vöröskereszt főorvosa odaadó buzgalommal kezelte és a nagybeteg érsek állapota fokozatosan javult is. 1942 karácsonya előtt ismét rosszul lett és az egyre rohamosabban súlyosbodo betegség annyira megviselte a szívét, hogy csütörtökön délután 1/43 órakor vitéz *Subik Károly* érseki irodaigazgató karjai között kilehelte lelkét. A szerdai napon *Szmrecsányi* érsek még jó kedélyállapotban, vidáman töltötte el. Csütörtökön reggel is felkelt ágyából, fogadta az érseki iroda előadóit és hivatalos iratokat irt alá. Ebéd után azonban váratlanul rosszul lett és egészen rövid idő múlva agonizálni kezdett. Vitéz *Subik Károly* pápai prelátus, oldalkanonok, érseki irodaigazgató akkor feladta *Szmrecsányi* érseknek az utolsókenetet, aki utoljára vasárnap végezte el a szentgyónást.

Hétfőn lesz a temetés

Az egri főkáptalan az elhunyt *Szmrecsányi Lajos* érsek temetési szertartásának elvégzésére *Szerédi Jusztinián* bíboros-hercegrímást kéri fel. A temetés február 1-én, hétfőn délelőtt 9 órakor lesz az egri székesegyházban. A koporsót a székesegyház kriptájában helyezik el. A temetésig az elhunyt érsek földi maradványait az érseki palota kápolnájában ravatalozzák fel.

Rádióelőadás a lakásfelmondásokról

Az utóbbi időben az igazukat vagy vélt igazukat kereső felek különböző hatóságokhoz fordulnak lakásfelmondási ügyekben. Ez sok felesleges munkát okoz az illetékes hatóságoknak, de feleslegesen terheli az érdekelt feleket is. A lakásfelmondás mai lehetőségeiről tart a rádióban előadást *Csurgay István* dr., amelyből valamennyi érdekelt tájékozódhat. A rádió *Csurgay* dr. előadását február 1-én, hétfőn, 18 óra 35 perckor közvetíti Budapest I. műsorán.